

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра теорії та історії педагогіки**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Проректор
з наукової роботи**

Н.М. Віннікова

2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

**МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ
В ГАЛУЗІ ОСВІТИ**

для підготовки докторів Ph.D в галузі освіти

011 Науки про освіту
(спеціалізація – Теорія і методика професійної освіти)

Київ-2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра теорії та історії педагогіки

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ
В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

для підготовки докторів Ph.D в галузі освіти

011 Науки про освіту
(спеціалізація – Теорія і методика професійної освіти)

Затверджено вченою радою
Педагогічного інституту
Протокол № 2
від «25» жовтня 2016 р.

Ухвалено на засіданні кафедри
теорії та історії педагогіки
Педагогічного інституту
Протокол № 2
від «05» жовтня 2016 р.

Київ-2016

УДК 37.012:001.8

ББК 74в

М54

Методологія досліджень в галузі освіти. Програма навчальної дисципліни. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 17 с.

Укладач: *Сисоєва Світлана Олександрівна*, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач НДЛ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

Прошкін Володимир Вадимович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційних технологій і математичних дисциплін Київського університету імені Бориса Грінченка.

Козак Людмила Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник НДЛ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.

ББК 74в

© КУБГ, 2016 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка докторів філософії (Ph.D) в галузі освіти відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти. Аспірантура у вищому навчальному закладі є основною формою підготовки таких науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методологія досліджень в галузі освіти» для підготовки докторів філософії в галузі освіти за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка. Програму розроблено на основі освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії відповідно до навчального плану. Програма спрямована на підготовку майбутніх докторів Ph.D в галузі освіти до науково-дослідницької діяльності, розвиток необхідних для такої діяльності компетентностей, оволодіння методологією досліджень в галузі освіти.

Мета курсу «Методологія досліджень в галузі освіти» полягає у розвитку у майбутніх науковців методологічної культури, цілісної системи наукових знань щодо організації і проведення досліджень в галузі освіти (дисциплінарних та міждисциплінарних), зокрема з теорії і методики професійної освіти.

Завдання курсу:

- формування наукового світогляду та методологічної культури, розвиток інтелекту, творчих якостей, здатностей до науково-дослідницької та інноваційної діяльності в галузі освіти;
- оволодіння методологічною компетентністю (розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів; проведення дисциплінарних та міждисциплінарних досліджень в галузі освіти);
- опанування дослідницькою компетентністю (готовність до наукового пошуку; здатність володіти методологією і методами педагогічного експерименту; визначення мети, завдань, стратегії науково-дослідної діяльності; впровадження нових освітніх технологій у власну дослідницьку діяльність; генерування нових ідей);
- оволодіння інформаційною компетентністю (здатність аналізувати інформацію з різних джерел; професійно володіти основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; ефективно використовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань).

Для виконання завдань курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні майбутніми докторами Ph.D таких **знань**: поняття методології; класифікація наукових досліджень в галузі освіти; проведення дисциплінарних та міждисциплінарних досліджень; методологія проектування наукового дослідження; відбір методів дослідження; кількісні та якісні методи дослідження в освіті; методи математичної статистики; вимоги до результатів

дослідження в галузі освіти.

Підвищенню ефективності вивчення курсу сприятиме передбачене програмою виконання завдань до семінарських занять.

Зміст семінарських занять спрямовано на розвиток у майбутніх докторів Ph.D таких **компетентностей**

1. педагогічної (оволодіння здатністю оперувати науковою термінологією в галузі освіти; розуміти системність, взаємозв'язок та цілісність різних педагогічних явищ і процесів; орієнтуватися у сучасній нормативно-правовій базі розвитку освіти, тенденціях освітньої політики в Україні; застосовувати компаративний аналіз у дослідженні; узагальнювати інноваційний педагогічний досвід);

2. методичної (здатність планувати та організовувати наукову діяльність в галузі освіти; адекватно застосовувати наукові методи у дослідженні; впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології для реалізації наукового задуму дослідження);

3. діагностичної (здатність проводити моніторинг наукових результатів; оцінювати результати експериментальної роботи; оцінювати наукову та практичну цінність дослідження);

4. особистісно-перетворювальної (здатність до вивчення та модернізації існуючих вихованих систем та технологій, розуміння процесів становлення особистості у процесі виховання і самовиховання; до аналізу соціокультурного середовища, проблем виховання особистості на різних вікових етапах; здійснювати ціннісно-смісловий підхід до виховання дітей і молоді).

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій нормативних документів та власних напрацювань автора.

Кількість годин, відведених начальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год. (2 кредити), з них: 16 год. – лекції; 12 год. – семінарські заняття; 32 год. – самостійна робота.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ								
1	Поняття методології. Класифікація наукових досліджень в галузі освіти	6	2	2			4	
2	Дисциплінарні та міждисциплінарні	8	4	2	2		4	

	дослідження							
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ								
3	Методологія проектування наукового дослідження	8	4	2	2		4	
4	Загальна характеристика методів дослідження	8	4	2	2		4	
5	Кількісні методи в освіті	8	4	2	2		4	
6	Якісні методи в освіті	8	4	2	2		4	
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ								
7	Методи математичної статистики	8	4	2	2		4	
8	Вимоги до результатів дослідження	6	2	2			4	
	Разом	60	28	16	12		32	

ІІІ. ПРОГРАМА

ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 1. Поняття методології. Класифікація наукових досліджень в галузі освіти (2 год.)

Поняття «методологія», «методологія науки», «методологічна культура».

Дослідження в галузі освіти як процес і результат наукової діяльності.

Класифікація наукових досліджень за їх характером і змістом. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Теоретичне та експериментальне дослідження. Колективне дослідження.

Підходи до проведення наукового дослідження: дисциплінарний, міждисциплінарний, мультидисциплінарний (полідисциплінарний) та трансдисциплінарний.

Вимоги до проведення наукового дослідження. Розробка програми наукового дослідження.

Основні поняття теми: методологія, методологія науки, методологічна культура, наукове дослідження, дослідження в галузі освіти, фундаментальне дослідження, прикладне дослідження, теоретичне дослідження, експериментальне дослідження, колективне дослідження, дисциплінарний підхід, міждисциплінарний підхід, мультидисциплінарний підхід, трансдисциплінарний підхід, методологія дослідження, програма наукового дослідження.

Тема 2. Дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження (2 год.)

Сутність дисциплінарного підходу до наукового дослідження. Методологія проведення дисциплінарного дослідження в галузі освіти.

Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції

різних галузей наукового знання. Ознаки міждисциплінарного наукового дослідження. Види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень.

Спільне та відмінне у дисциплінарних та міждисциплінарних дослідженнях в галузі освіти.

Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження. Приклади міждисциплінарних досліджень.

Основні поняття теми: дисциплінарний підхід, міждисциплінарний підхід, дисциплінарне наукове дослідження, міждисциплінарне наукове дослідження, мультидисциплінарне наукове дослідження, трансдисциплінарне наукове дослідження, методологія міждисциплінарного наукового дослідження.

Семінар 1. Основні підходи до проведення досліджень в галузі освіти (2 год.)

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 3. Методологія проектування наукового дослідження (2 год.)

Основні методологічні характеристики дослідження в галузі освіти (методи, принципи, підходи, концепції, парадигми, технології, науковий апарат).

Етапи проектування наукового дослідження. Проблема дослідження. Тема дослідження. Актуальність дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Мета і завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.

Методологічні і теоретичні засади дослідження в галузі освіти. Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження. Практичне значення результатів дослідження. Достовірність (вірогідність результатів дослідження). Впровадження результатів дослідження. Предмет захисту.

Технологія реалізації проекту експериментальної роботи в галузі освіти.

Основні поняття теми: методологічні характеристики наукового дослідження, метод, принцип, підхід, концепція, парадигма, технологія, науковий апарат, проектування, етапи проектування, проблема дослідження, тема дослідження, актуальність дослідження, об'єкт дослідження, предмет дослідження, мета дослідження, завдання дослідження, гіпотеза дослідження, теоретичні засади дослідження в галузі освіти, наукова новизна, теоретичне значення результатів дослідження, практичне значення результатів дослідження, достовірність результатів дослідження, впровадження результатів дослідження, предмет захисту, технологія, експериментальна робота.

Семінар 2. Методологічні засади дослідження в галузі освіти (2 год.)

Тема 4. Загальна характеристика методів дослідження (2 год.)

Поняття «метод». Проблема класифікації методів наукового дослідження в галузі освіти. Класифікація методів дослідження професійної педагогіки (за А. А. Киверялгом): загальнонаукові методи; частково наукові методи; спеціальні методи; методи обробки результатів дослідження.

Теоретичні, емпіричні, соціологічні методи та методи математичної статистики. Кількісні, якісні та змішані методи.

Взаємозв'язок рівнів методології дослідження та методів.

Відбір методів для дисциплінарного та міждисциплінарного дослідження в галузі освіти. Методи дослідження освіти різними галузями науки (педагогіки, психології, філософії, економіки, права, соціології, культурології та ін.).

Основні поняття теми: метод, класифікація методів наукового дослідження, загальнонаукові методи, частково наукові методи, спеціальні методи, методи обробки результатів дослідження, теоретичні методи, емпіричні методи, соціологічні методи, методи математичної статистики, кількісні методи, якісні методи, змішані методи, міждисциплінарні методи.

Семінар 3. Методи міждисциплінарного дослідження в галузі освіти (2 год.)

Тема 5. Кількісні методи в освіті (2 год.)

Кількісні, якісні та змішані методи дослідження в галузі освіти.

Поняття «кількісної інформації». Об'єктивні, кількісно вимірювані характеристики в дослідженні. Вибірка. Кількісні (числові) значення досліджуваних показників. Обробка інформації.

Застосування кількісних методів в галузі освіти: обробка результатів спостережень і експериментів; моделювання, діагностика, прогнозування тощо. Методи кількісних досліджень: контент-аналіз, експеримент, опитувальні методи (анкетування, інтерв'ювання, опитування), метод незалежних експертних оцінок, соціометричні методики; статистичний метод. Методики статистичного методу: реєстрація, ранжування, моделювання, шкалювання. Градації вимірювальних шкал: шкали найменувань (або номінальні), шкали порядку (або рангові), інтервальні шкали, шкали відносин.

Основні поняття теми: кількісні методи, кількісна інформація, кількісно вимірювані характеристики, вибірка, кількісні значення досліджуваних показників, обробка інформації, контент-аналіз, експеримент, опитувальні методи, анкетування, інтерв'ювання, опитування, метод незалежних експертних оцінок, соціометричні методики, статистичний метод, методика, реєстрація, ранжування, моделювання, шкалювання, шкали найменувань (номінальні), шкали порядку (рангові), інтервальні шкали, шкали відносин.

Семінар 4. Методи емпіричного дослідження (2 год.)

Тема 6. Якісні методи в освіті (2 год.)

Якісні методи досліджень. Нестандартизований характер якісних методів.

Традиційні якісні методи досліджень в галузі освіти: спостереження, вивчення досвіду, першоджерел, аналіз документації, вивчення творчих робіт, бесіди.

Групи якісних методів: прямі або незасекречені (фокус-групи та глибинні інтерв'ю); непрямі або засекречені (фокус-групи, глибинні інтерв'ю та проєктивні методи: асоціативні, завершення ситуації, конструювання ситуації, експресивні).

Методи якісних досліджень: фокус-групова методика, швидка оцінка учасниками дискусії проблеми, «проблемне колесо», інтеграція експертних оцінок.

Основні поняття теми: якісні методи, спостереження, вивчення досвіду, вивчення першоджерел, аналіз документації, вивчення творчих робіт, бесіда, прямі (незасекречені) методи, непрямі (засекречені) методи, фокус-група, глибинне інтерв'ю, проєктивні методи, «проблемне колесо», інтеграція експертних оцінок.

Семінар 5. Методи теоретичного дослідження (2 год.)

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 7. Методи математичної статистики (2 год.)

Вимірювання в галузі освіти. Вимірювальні шкали, їх види. Групування дослідницьких даних. Варіювання. Нормальний розподіл. Варіаційний ряд. Крива розподілу.

Основні поняття математичної статистики. Репрезентативність вибірки. Стандартна (середня квадратична) помилка. Критерій Стюдента. Критерій Фішера. Критерій Пірсона. Міра зв'язку між змінними. Кореляція. Критерій рангів. Статистична перевірка наукової гіпотези. Визначення вірогідності одержуваних результатів.

Багатомірні методи аналізу. Факторний аналіз. Дисперсійний аналіз. Регресійний аналіз. Статистична обробка даних наукового дослідження.

Графічне представлення результатів дослідження. Полігон. Гістограма.

Основні поняття теми: вимірювання в галузі освіти, вимірювальна шкала, групування даних, варіювання, нормальний розподіл, варіаційний ряд, крива розподілу, математична статистика, репрезентативність вибірки, стандартна помилка, критерій Стюдента, критерій Фішера, критерій Пірсона, міра зв'язку між змінними, кореляція, критерій рангів, статистична перевірка наукової гіпотези, вірогідність одержуваних результатів, багатомірні методи аналізу, факторний аналіз, дисперсійний аналіз, регресійний аналіз, статистична обробка даних, графічне представлення результатів дослідження, полігон, гістограма.

Семінар 6. Вимірювання в галузі освіти (2 год.)

Тема 8. Вимоги до результатів дослідження (2 год.)

Основні вимоги до змісту дослідницького матеріалу: концептуальна спрямованість; сутнісний аналіз і узагальнення; аспектна визначеність; поєднання широкого соціального контексту розгляду з індивідуально-особистісним; визначеність і однозначність вживаних понять і термінів; чітке виділення нового і авторської позиції; конструктивність рекомендацій.

Вимоги до структури наукового дослідження в галузі освіти. Вимоги до змісту, вступу, основної частини, висновків, додатків, списку використаних джерел.

Робота над статтями й доповідями: вимоги до змісту та структури. Апробація та впровадження результатів дослідження.

Основні поняття теми: концептуальна спрямованість; сутнісний аналіз, узагальнення, аспектна визначеність, соціальний контекст, визначеність понять, однозначність термінів, авторська позиція; конструктивність рекомендацій, структура наукового дослідження, зміст, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел, стаття, доповідь, апробація результатів дослідження, впровадження результатів дослідження.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Семінар 1

Тема: Основні підходи до проведення досліджень в галузі освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Сутність та зміст дисциплінарного підходу до проведення дослідження в галузі освіти.

2. Міждисциплінарний підхід та особливості його застосування у науковому дослідженні.

3. Міждисциплінарне дослідження в освітології (педагогіка та психологія / політика та освіта / управління та освіта).

4. Мультидисциплінарний (полідисциплінарний) підхід у наукових дослідженнях.

5. Трансдисциплінарність та трансдисциплінарне наукове дослідження.

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [1, 3, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21].

Додаткова: [1, 2, 5, 6, 10, 11, 14, 16].

Інтернет-ресурси: [1-12].

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Семінар 2

Тема: Методологічні засади дослідження в галузі освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Вибір проблеми та формулювання теми дослідження.
2. Об'єкт та предмет дослідження.
3. Мета та завдання дослідження.
4. Основні етапи проектування експериментальної роботи в галузі освіти.
5. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження та їх впровадження.

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [4, 7, 9, 10, 11, 16, 17, 19, 23].

Додаткова: [3, 4, 8, 12, 15].

Семінар 3

Тема: Методи міждисциплінарного дослідження в галузі освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Система методів міждисциплінарного наукового дослідження в галузі освіти.
2. Теоретичні та емпіричні методи та особливості їх використання в міждисциплінарних наукових дослідженнях.
3. Використання кількісних методів в міждисциплінарних наукових дослідженнях.
4. Застосування якісних методів в міждисциплінарних наукових дослідженнях.
5. Дослідження в освітології як приклад міждисциплінарного наукового дослідження.

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [4, 6, 8, 17, 18, 19, 24, 25].

Додаткова: [5, 7, 9, 14, 16].

Інтернет-ресурси: [1-12].

Семінар 4

Тема: Методи емпіричного дослідження (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Характеристика методів емпіричного дослідження.
2. Види тестів за їх функціональною ознакою.
3. Основні види експерименту в галузі освіти.
4. Етапи проведення експерименту.
5. Типи анкетного опитування та їх переваги.

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [5, 8, 17, 19, 22, 23, 24].

Додаткова: [6, 7, 9].

Семінар 5

Тема: Методи теоретичного дослідження (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Загальна характеристика методів теоретичного дослідження.
2. Мислений експеримент.
3. Процес абстрагування, його етапи та види абстракції: ототожнення; ізолювання; конструктивізація; актуальна нескінченність; потенційна здійсненність.
4. Характеристика методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, сходження від абстрактного до конкретного.
5. Сутність методу моделювання, ідеалізації та формалізації: переваги та недоліки.
6. Характеристика фокус-групової методики та методу «проблемне колесо».

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [5, 8, 17, 19, 22, 23, 24].

Додаткова: [6, 7, 9].

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Семінар 6

Тема: Вимірювання в галузі освіти (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина

Поняттєво-термінологічний апарат теми

1. Вимірювання в галузі освіти.
2. Поняття «вимірювальні шкали» та їх види.
3. Основні поняття математичної статистики.
4. Використання критерію Стюдента під час обробки результатів дослідження.
5. Використання критерію Фішера під час обробки результатів дослідження.

II. Навчальна дискусія

Рекомендована література

Основна: [2, 5, 8, 15, 19, 22, 25].

Додаткова: [7, 13, 15].

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 1. Поняття методології. Класифікація наукових досліджень в галузі освіти (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
3. Написати методологію Вашого дослідження на філософському, загально-науковому, конкретно-науковому та технологічному рівнях.

Тема 2. Дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
3. Проаналізувати, який характер носить Ваше дослідження: дисциплінарний чи міждисциплінарний. Відповідь обґрунтуйте.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 3. Методологія проектування наукового дослідження (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
3. Здійсніть проектування Вашого наукового дослідження. Визначте етапи виконання наукової роботи. Сформулюйте проміжні цілі.

Тема 4. Загальна характеристика методів дослідження (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
3. Здійснити відбір методів дослідження для Вашої наукової роботи та їх класифікацію. Відповідь обґрунтуйте.

Тема 5. Кількісні методи в освіті (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
3. Розкрийте сутність кількісних методів, які Ви використовуєте у Вашому дослідженні.

Тема 6. Якісні методи в освіті (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків

(вибір за бажанням).

3. Розкрийте сутність якісних методів, які Ви використовуєте у Вашому дослідженні.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Тема 7. Методи математичної статистики (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.

2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

3. Визначте, які методи математичної статистики Ви будете використовувати у Вашій науковій роботі. Відповідь обґрунтуйте.

Тема 8. Вимоги до результатів дослідження (4 год.)

1. Розкрити зміст основних понять теми.

2. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

3. Спрогнозуйте результати Вашого дослідження. Відповідь обґрунтуйте.

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
2. Гончаренко С. У. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень / С. У. Гончаренко // Шлях освіти, 2004. – № 1. – С. 2 – 6.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний редактор В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К.: В.Д. «Професіонал», 2004. – 113 с.
5. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн; [Національна академія педагогічних наук України]. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 368 с.
6. Логіка і методика педагогічних досліджень // Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – С. 28 – 43.
7. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження / С. Д. Максименко – К.: Вища школа, 1990. – 239 с.
8. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка: навч. посібник / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа. – К.: Вид-во МАУП, 2009. – 176 с.
9. Мартиненко С. М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін: Навчально-методичний посібник / С. М. Мартиненко, А. М. Москаленко. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2003. – 49 с.
10. Методичні рекомендації до написання наукової праці / Укл. В. В. Васильєв. – Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. – 26 с.
11. Науково-дослідна робота в закладах освіти: Метод. посібник / Укл. Ю. О. Туранов, В. І. Уруський. – Тернопіль: Астон, 2001. – 138 с.
12. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку: [моногр.] / Віктор Олександрович Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

13. Огнев'юк В. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
14. Огнев'юк В. О. Філософія освіти та її місце в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково-методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – №4 (54). – С. 2 – 6.
15. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
16. Руснак І. С. Магістерська робота з педагогіки: навчально-методичний посібник / І. С. Руснак, С. З. Романюк. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. – 208 с.
17. Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень: Навч. посібник для вищих пед. закладів освіти / В. К. Сидоренко, П. В. Дмитренко. – К.РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.
18. Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
19. Сисоєва С. О. Методологія науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.
20. Сисоєва С. О. Освіта у сучасному світі / С. О. Сисоєва / Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 15 груд. 2010 р. / МОН України, НАПН України, ГУОН КМДА, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін. / За заг. ред. Огнев'юка В. О. [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва, Г.С. Лозко]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 192 с.
21. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.
22. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: навч. – метод. посіб. / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.
23. Сисоєва С. О. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН. Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т – Київ. Видавничий дім «ЕКМО», 2010. – 362 с.
24. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти : [наук. вид. / авт. колектив: С. П. Балашова, Н. П. Баловська, С. О. Сисоєва та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сисоєвої ; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К.: КІМ, 2008. – 423 с.
25. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К.: Знання-прес, 2002. – 295 с.

Додаткова література

1. Андреев В. И. Базовые закономерности развития образовательных систем / В. И. Андреев // Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ЮНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПАНИ», 2012. – 576 с.
2. Губерський Л. В. Сучасна філософія гуманітарного знання: парадигми і дискурси / Л. В. Губерський // Педагогічна і психологічна науки в Україні (до 15-річчя

АПН України) / ред. колегія Сухомлинська О. В., Бех І. Д., Луговий В. І. – К.: Педагогічна думка, 2007. – Т. 4. Педагогіка і психологія вищої школи. – 439 с. – С. 128 – 142.

3. Дипломна робота у вищих педагогічних закладах освіти (Положення про організацію і виконання) зі спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання» напряму підготовки «Педагогічна освіта» / В. К. Сидоренко, Є. В. Кулик. – К., 2001. – 44 с.

4. Дипломна робота як самостійне наукове дослідження студента: Методичні рекомендації для написання дипломної роботи / Укл. С. М. Мартиненко, А. М. Москаленко, В. Г. Редько. – К.: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2003. – 32 с.

5. Киященко Л. П. Современная философия науки: трансдисциплинарные аспекты: Учебное пособие / Л. П. Киященко, Е. Г. Гребенщикова. – М.: МГМСУ, 2011. – 172 с.

6. Крысько В. Г. Психология и педагогика в схемах и таблицах / В. Г. Крысько. – К.: Хорвест, 1999. – 384 с.

7. Кыверялг А. А. Методы исследования в профессиональной педагогике / А. А. Кыверялг. – Таллин: Валгус, 1980. – 334 с.

8. Лудченко А. А. Основы научных исследований: Учебн. Пособие / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак; Под ред. А. А. Лудченко. – К.: О-во «Знание», КОО, 2000. – 113 с.

9. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень. Навч. посіб. / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.

10. Новиков А. М. О структуре теории образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 2005. – № 7. – С. 18 – 23.

11. Освітологія: хрестоматія: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.

12. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки / Т. І. Поніманська // Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академвидав, 2004. – С. 54 – 70.

13. Полонский В. М. Оценка качества научно-педагогического исследования / В. М. Полонский – М.: Педагогика, 1989. – 42 с.

14. Разработка междисциплинарных программ в области гуманитарного образования: опыт проекта Tempus JER-27111-2006. – Ростов н/Д: НМЦ «Логос», 2009. – 166 с.

15. Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления: ГОСТ 7.1 – 84. – Введ. 01.01.86. – М.: Изд-во стандартов, 2001. – 49 с.

16. Современное образование как открытая система: коллективная монография / под ред. Н. Г. Ничкало, Г. Н. Филонова, О. В. Суходольской-Кулешовой. – М.: Институт научной и педагогической информации РАО, издательство «ЮНИТИ-ДАНА», издательство «ЮРКОМПАНИ», 2012. – 576 с.

Інтернет-ресурси

1. Бушковская Е. А. Феномен междисциплинарности в зарубежных исследованиях [Электронный ресурс] / Е. А. Бушковская. – С. 152 – 155. – Режим доступа: <http://sun.tsu.ru/mminfo/000063105/330/image/330-152.pdf>

2. Гребенщикова Е. Г. Философско-методологическое обоснование трансдисциплинарной парадигмы в биоэтике [Электронный ресурс]: автореф. дис. на соискание ученой степени доктора философских наук: спец. 09.00.08. «Философия науки и техники» / Е. Г. Гребенщикова. – Москва, 2012. – 44 с. – С. 7 – 8. – Режим доступа: <http://iph.ras.ru/uplfile/aspir/autoreferat/Grebenshchikova.pdf>

3. Загвойська Л. Міждисциплінарні дослідження в контексті постнекласичної економіки [Електронний ресурс] / Л. Загвойська. – С. 48 – 53. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vide/2009_1/ve1_statti/ve1_zahvoyska.pdf

4. Кропотова Н. В. Междисциплинарность как диалог профессиональных культур [Электронный ресурс] / Н. В. Кропотова. – С. 73 – 76. – Режим доступа: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=sociology_demography&id=159
5. Меньшиков И. В. Содержание образования: самоорганизация междисциплинарности и проблема управления. [Электронный ресурс] / И. В. Меньшиков. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.narod.ru/MenSan.htm>
6. Мультидисциплинарность научных исследований [Электронный ресурс] / Федеральный портал. – Режим доступа: protown.ru/information/hidden/4457.html
7. Парахонский А. П. Мультидисциплинарность научных исследований [Электронный ресурс] / А. П. Парахонский. – Медицинский институт высшего сестринского образования. Кубанский медицинский университет. Краснодар. – Режим доступа: http://www.econf.rae.ru/pdf/2009/06/Parahonskii_4.pdf
8. Пять основных трактовок трансдисциплинарности (по Дж. Клейн) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://transstudy.ru/trans/osnovnie-podxodi-k-traktovke.html>
9. Трансдисциплинарные исследования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://transstudy.ru/>
10. 1st World Congress of Transdisciplinarity. Preamble. [Электронный ресурс] / Centre International de Recherches et Études Transdisciplinaires. – Convento da Arrábida, Portugal, 1994, November 2-6. – Режим доступа: <http://perso.club-internet.fr/nicol/ciret/english/charten.htm>
11. M. de Mello. Transdisciplinarity : An Experience in Implementation [Электронный ресурс]. – Center for Transdisciplinary Education (CETRANS) . The School of the Future, University of São Paulo, October 23, 2001. – Режим доступа: <http://ciret-transdisciplinarity.org/bulletin/b16c12.php>
12. Remadier T. Transdisciplinarity and its challenges: The case of urban studies [Электронный ресурс] / T. Remadier. – Futures, 2004. – № 36. – P. 433 – 434. – Режим доступа: <http://transstudy.ru>

Робоча програма навчального курсу
«МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ»

Укладач: *Сисоєва Світлана Олександрівна*, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач НДЛ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методологія досліджень в галузі освіти. Програма навчальної дисципліни. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 17 с.